

व्यजनं तालवृन्तं स्याद् धवित्रं चर्मणा कृतम् ।
 आलावर्तस्तु वस्त्रेण चामरं तु प्रकीर्णकम् ॥ १५६ ॥

पन्तद्रहः प्रतिप्राहो वालोऽस्त्री दारुणा कृतः ।
 आसन्दी स्त्री नरि प्रेष्ठो दीपवल्ली तु दीपिका ॥ १६० ॥

दीपवृक्षस्तदाधारो दशा वर्तिरथ ख्याम् ।
 वर्तिर्गृहमणिर्दीपो गिरीयकगुडौ गिरिः ॥ १६१ ॥

दर्पणो मुकुरादशौ कन्दुको गण्डकः समौ ।
 पादुकाऽनुपदीना स्यादुपानत् पादरक्षिणी ॥ १६२ ॥

उपला तु दृष्टपुत्रः शिला माता दृष्टसमाः ।
 दर्विस्तु कम्बिस्तर्द्वः स्यात् खजाका दारुहस्तकः ॥ १६३ ॥

विष्ट्रं त्वासनं पीठं दारुजं वेत्रजं पुनः ।
 आसन्दी मञ्जकः खट्टवापाश्रयो मत्तवारणम् ॥ १६४ ॥

शश्या पर्यङ्कपल्यङ्कौ शयनं शयनीयवत् ।
 प्रस्तरः संस्तरः शश्या रचिता पल्लवादिभिः ॥ १६५ ॥

कटः किलिञ्जो वर्णस्तु परिस्तोमः कुथा त्रयी ।
 नमतं चाण्यास्तरणं प्रस्तरस्तूत्तरच्छदः ॥ १६६ ॥

उपधानं तूपबर्हमुच्छ्रीष्मुपबर्हणम् ।
 संवापः शयनं स्वापः संवासो वासनं सह ॥ १६७ ॥

शयने शयसंवेशावुपशायोऽन्तिकेशयः ।
 पर्यादेरथ पर्यायाः परिशायाः समन्ततः ॥ १६८ ॥

कामध्वजः कामोत्सवः शृङ्गारः कामविक्रिया ।
 परिरम्भः परिष्वङ्ग आश्लेष उपगूहनम् ॥ १६९ ॥

आलिङ्गनमपि क्रोडीकरणं चाङ्गपालयपि ।
 ग्राम्यधर्मः कामकेली रतिनिधुवनं रतम् ॥ १७० ॥

मेहनं मिथुनत्वं च समे निसनचुम्बने ॥ १७०३ ॥

इति भगवता यादवप्रकाशेन विरचिताया वैजयन्त्यां
 षातालकाण्डे पुराण्यायः ॥ ३ ॥

भूताध्यायः ॥ ४ ॥

भूतानि प्राणिनो जीवा जन्तवो जन्यवोऽङ्गिनः ।
 पुसः प्राक् त्रिषु गुलमाद्यमुद्दिदुद्दिजमुद्दिदम् ॥ १ ॥

स्वेदजा दंशयूकाद्या नृपश्वाद्या जरायुजाः ।
 अण्डजाः पक्षिसर्पाद्याः पुमांस्तु पुरुषो वृषः ॥ २ ॥

पुरुषो नाऽप्यथ क्लीबः पण्डः षण्डो नपुंसकम् ।
 तृतीयाप्रकृतिश्चाथ पोटा ख्नीपुंसलक्षणा ॥ ३ ॥

ख्नी योषिङ्गलना योषा वशा सीमन्तिनी वधूः ।
 वनिता महिला नारी तद्भेदास्तु नितम्बिनी ॥ ४ ॥

प्रतीपदशिनी वामा प्रमदा भीरुरङ्गना ।
 अबला भामिनो कान्ता कामिनी वामलोचना ॥ ५ ॥

सुन्दरी रमणी रामा वेणिनी चान्वितार्थकाः ।
 कुमारी कन्यका कन्या किञ्चित्प्रौढा महोदया ॥ ६ ॥

अचिरव्यूढा तु वधूः पतिवरा तु स्वयंवरा वर्या ।
 कुलपालिका कुलखी कुल्याऽथ सती पतिव्रता साध्वी ॥ ७ ॥

ख्नीव्यञ्जनकृता श्यामा चीरिणी तु सुवासिनी ।
 प्रामर्तुर्दिक्करी राका युवतिस्तलुनी चरी ॥ ८ ॥

वधूटी च चिरण्टी च द्वितीयवयसि ख्याम् ।
 स्वैरिणी धर्मिणी पुंश्चल्यसती कुलटेत्वरी ॥ ९ ॥

बन्धकी पांसुला चर्चा चला नगना तु कोद्वी ।
 भिक्षुकी श्रमणी मुण्डा तीव्रकोपा तु भामिनी ॥ १० ॥

विप्रशिनका त्वीक्षणिका दैवज्ञा प्रश्नवादिनी ।
 कामुकेच्छुः कामुकी तु वृषस्यन्ती रतार्थिनी ॥ ११ ॥

वरारोहोत्तमा नारी सैव स्मान्मत्तकाशिनी ।
 कामात् कान्तं याति याऽसावविनीताऽभिसारिका ॥ १२ ॥

अध्यूढा चाधिविना च कृता यस्याः सपत्रिका ।
 वीरपत्री वीरभार्या वीरमाता तु वीरसूः ॥ १३ ॥

पतिवली जीवपतिर्विश्वस्ता विधवाऽथ सा ।
 कात्यायनी द्वितीयं चेद्यः काषायमन्वरम् ॥ १४ ॥

उदक्या मलवद्रासा आत्रेयी पुष्पवत्यपि ।
रजस्वला च मलिना स्त्रीधर्मिण्यतुमत्यपि ॥ १५ ॥
ऋतुः पुंस्यार्तवं रक्तं पुष्पं चाथानृतुर्वधूः ।
निष्कलाऽपन्नसत्त्वा तु स्थग्नतर्वक्त्री च गर्भिणी ॥ १६ ॥
अद्यथीना तु सा या स्याद्य श्वः प्रसवोन्मुखी ।
विजाता तु प्रजाता च प्रसूता च प्रसूतिका ॥ १७ ॥
जनुर्जननजन्मानि जनिरुपत्तिरुद्धवः ।
गर्भाशयो जरायुः स्यादुलबं च कललोऽस्त्रियाम् ॥ १८ ॥
बालस्य नाभिनालायाममरा कालिनीति च ।
सूतिमासो वैजननो जीवतोका तु जीवसः ॥ १९ ॥
बिन्दुर्नश्यत्प्रसूतिः स्यादशिश्वी शिशुवर्जिता ।
अवीरा निष्पतिसुता किमिला बहुसूतिका ॥ २० ॥
कुटुम्बिनी तु गृहिणी पुरुन्धी मातृकेति च ।
वृद्धा पलिकनी प्राङ्गी तु प्रज्ञा प्राङ्गा तु धीमती ॥ २१ ॥
उपाध्यायान्युपाध्यायी शूद्रवर्यो क्षत्रियीति च ।
आचार्यानी च पुंयोगादर्योर्योण्यौ तु जातितः ॥ २२ ॥
क्षत्रिया क्षत्रियाणी च शूद्रा चेत्यपि जातितः ।
स्यादुपाध्याय्युपाध्यायाऽप्याचार्या च स्वयंकृता ॥ २३ ॥
पण्यस्त्री गणिका वेश्या वारस्त्री रूपजीवना ।
वारमुख्या सत्कृताऽसौ दूती सब्चारिणी समे ॥ २४ ॥
कुटिनी शम्फली चुन्दी वयस्याली सखी सुहन ।
सैरन्धी परवेशमस्था स्वतन्त्रा शिल्पकारिणी ॥ २५ ॥
दासी तु चेटिका चेटा वडबा कुम्भधारिका ।
जनयित्री जनन्यम्बा माताऽथ भगिनी स्वसा ॥ २६ ॥
सा ज्येष्ठाम्बाऽप्यवन्ती च कनिष्ठा कन्यसाम्बिका ।
ननन्दा तु स्वसा पत्युः ननन्दा नन्दिनीति च ॥ २७ ॥
पत्न्यास्तु भगिनी ज्येष्ठा ज्येष्ठश्वरूः कुलीति च ।
कनिष्ठा स्यालिका हाली पत्रिणी केलिकुञ्चिका ॥ २८ ॥
बीजी तु जनको वपा तातो जनयिता पिता ।
पितामहः पितृपिता तत्पिता प्रपितामहः ॥ २९ ॥
मातुर्मातामहाद्येवं तदूर्ध्वं वृद्धपूर्वकाः ।
दम्पत्योर्वर्यत्ययान्माता श्वश्रः स्यात् श्वशुरः पिता ॥ ३० ॥

सहजः स्वसरो भ्राता कनिष्ठोऽवरजोऽनुजः ।
पूर्वजस्त्वग्रजो द्येष्ठः पितृव्याः सहजाः पितुः ॥ ३१ ॥
ज्येष्ठतातः पितृज्येष्ठः क्षुब्जतातोऽनुजः पितुः ।
स्यालः स्यादनुजः पत्न्यास्तस्याः स्यादबलोऽप्रजः ॥ ३२ ॥
देवरो देवदेवानौ मातुर्भ्राता तु मातुलः ।
दम्पत्योराजिकोऽन्योन्यो वैमात्रेयो विमातृजः ॥ ३३ ॥
समानोदर्यसोदर्यौ सगर्भः सोदरः समाः ।
भार्या जाया सहचरी द्वितीया सहधर्मिणी ॥ ३४ ॥
सधर्मचारिणी पाणिगृहीती पालुषी वधूः ।
पत्री त्रेत्रं कलत्रं च गृहाः पुंभूम्नि दारवत् ॥ ३५ ॥
जाया प्रजावती भातुर्ज्येष्ठध्रातुः प्रिया वधूः ।
स्नुषा वधूर्जनी सूनोमातुलानी तु मातुली ॥ ३६ ॥
भ्रातृवर्गस्य या भार्या यातरस्ताः परस्परम् ।
रुच्यः प्रियः पतिर्भर्ता सेक्ता वरयिता धवः ॥ ३७ ॥
पतिर्ननान्दुः कौतूलो नशिको भगिनीपतिः ।
जारस्तु स्यादुपपतिर्जामाता दुहितुः पतिः ॥ ३८ ॥
वेश्यापतौ षिद्गकुम्भभुजङ्गविटपङ्गवाः ।
पुत्रस्तु तनयः सूनुरात्मजो नन्दनोऽङ्गजः ॥ ३९ ॥
सुतः पोतश्च पुङ्गर्भे नरो दुहितरि छ्रियः ।
द्वयोश्च गर्भसन्तानौ प्रसवश्च नरः सदा ॥ ४० ॥
तोकापत्ये नपुं स्त्री तु प्रसूतिः सन्ततिः प्रजा ।
जामेयभागिनेयौ तु स्वस्त्रीयोऽथ पितृष्वसुः ॥ ४१ ॥
पुत्रे पैतृष्वसेयश्च पितृष्वस्त्रीय इत्यपि ।
एवं मातृष्वसुश्च द्वौ भ्रात्रीयो भ्रातुरात्मजः ॥ ४२ ॥
सौभागिनेयकानीनौ सुभगाकन्ययोः सुतौ ।
दास्या दासेयदासेरौ पौश्रलेयोऽसतीसुते ॥ ४३ ॥
बन्धुलबान्धकिनेयौ च कौलटेयश्च कौलटेयश्च ।
साध्वी तु भिष्मुकी चेत् कौलटिनेयश्च कौलटेयश्च ॥ ४४ ॥
पौनर्भवः पुनर्भूज उरस्यस्त्वौरसः स्वजः ।
नपारौ पौत्रदौहित्रौ प्रतिनपा प्रपौत्रकः ॥ ४५ ॥

परम्परस्तु तत्पुत्रस्तपुत्रोऽपि परम्परः ।
 अयं पल्ययनोऽपि स्यात् कल्पनस्तु तदात्मजः ॥ ४६ ॥
 सह प्रवाच्यौ भगिनीभ्रातरौ भ्रातराविति ।
 मातापितरौ पितरौ मातरपितराविति प्रसूतातौ ॥ ४७ ॥
 श्वश्रूश्वश्रूरौ श्वशुराविति पुत्राविति सुतापुत्रौ ।
 जायापती तु मिथुने जन्मती दम्पती इति ॥ ४८ ॥
 पितरस्तु पितुर्वश्या मातुर्मातामहाः कुले ।
 अन्ववायोऽन्वयो वंशः सन्तानो जननं कुलम् ॥ ४९ ॥
 राजबीजी राजवंशयो बीजयो वंशयश्च वंशजः ।
 स्युर्ज्ञातयः सगोत्राश्च सपिण्डास्तु सनाभयः ॥ ५० ॥
 स्वजनो बान्धवो बन्धुः कुटुम्बन्तु सुतादिकम् ।
 परिवारः परिजनः परिस्पन्दः परिग्रहः ॥ ५१ ॥
 देहोऽस्त्री स्त्री तनुर्गत्रं त्वेत्रमङ्गं कलेबरम् ।
 चतुशशाखं संहननं शरीरं करणं सिनम् ॥ ५२ ॥
 बन्धः प्रजानुकः कायो भूघनः सञ्चरोऽपि च ।
 प्राया वयांस्यस्य दशास्तारुण्यं यौवनं वयः ॥ ५३ ॥
 ज्यानिर्जीर्णिः स्थाविरं तु पात् स्त्री विस्त्रांसजा जरा ।
 शिशुवं शैशवं बाल्यं सामुद्रं देहलक्षणम् ॥ ५४ ॥
 गात्राण्यङ्गानि चास्यांशाः प्रतीकापघनावपि ।
 अंशस्त्ववयवो भाग एकदेशः कलेति च ॥ ५५ ॥
 भित्तं शकलखण्डे वा पुंस्यर्धोऽर्धं समेऽशके ।
 अस्त्री चरणमङ्गिर्णी पत् पादः क्रमणं पदम् ॥ ५६ ॥
 तद्वन्थी धुटिकौ गुल्फौ प्रपदं चरणाप्रकम् ।
 गुल्फशीर्षस्त्वन्द्रवस्तिः कूर्चस्त्वज्जुष्टकान्तरम् ॥ ५७ ॥
 पादाङ्गुष्टाङ्गुलीमध्ये क्षिप्रं त्वेषणमस्त्रियाम् ।
 प्रसूता जाघनी जङ्घा पिण्डिका स्यात् पिचिण्डिका ॥ ५८ ॥
 नलतीरं तूरुपर्वं जानुरष्टीवदस्त्रियौ ।
 सक्षिथ क्लीबं पुमान् वोरुस्त्वमूलानि वङ्घणाः ॥ ५९ ॥
 अङ्गस्तूपस्थ उत्सङ्गः पीठीं त्वण्डमूलकम् ।
 पायुस्तु ना गुदापाने त्रिवलीकं बुलिश्चयितः ॥ ६० ॥

शङ्कुर्मेढः शेफकोशौ शिशनं मेहनशेफसी ।
 पुषो भगं कामपदमक्ती योनिश्चयुतिरुलिः ॥ ६१ ॥
 उक्तद्वयमुपस्थोऽस्त्री गुह्यप्रजनने नपुम् ।
 सीवन्यस्मादधःसूत्रं गुह्यमध्यं गुडो मणिः ॥ ६२ ॥
 धारका गुह्याधारायां पुम्फिका गुह्यजे मले ।
 अस्त्रियो मुष्टकोशाण्डाः फेलुको वृषणोऽण्डुकः ॥ ६३ ॥
 काङ्गीपदं कलत्रं च कटिः श्रोणिः ककुञ्जनी ।
 पुरोभागोऽस्य जघनो नितम्बोऽपरभागकः ॥ ६४ ॥
 ऊख्यो पुंसि कटिप्रोथौ पूलकौ च स्फित्तौ स्त्रियौ ।
 कुकुन्दरे कटीकूपौ कटौ तु कटिशीर्षकौ ॥ ६५ ॥
 वंशस्तु पृष्ठमध्यास्थिं (मूलभागोऽस्य तु त्रिकम्) ।
 मृत्राशयो वस्तिरक्ती नाभिर्नाभी प्रतारिका ॥ ६६ ॥
 कुक्षिको मलुकस्तुन्दं जठरं चोदरं न ना ।
 अवलग्नवलग्नौ तु मध्यमो मध्यमस्त्रियाम् ॥ ६७ ॥
 हृदयं हृदुरो वक्षः स्तनो वक्षसिजः कुचः ।
 स्तनाग्रे पिप्पलं वृन्तं चूचुकं मेचकं शिखा ॥ ६८ ॥
 न क्षी कक्षा बाहुमूलं पार्श्वमस्त्री तयोरधः ।
 पश्चिमाङ्गं तनोः पृष्ठमंससन्धी तु जन्मुणी ॥ ६९ ॥
 उल्खवलं तु सन्धिः स्यात् कक्षाया वङ्घणस्य च ।
 कण्ठेगुडः कण्ठमणिरंसान्तौ पीठबन्धनौ ॥ ७० ॥
 स्कन्धो दोशिशखरोऽसोऽस्त्री बाहा बाहुमुजौ न षण् ।
 दोर्न स्त्री करपोणिर्णी हरणः करणः एलवः ॥ ७१ ॥
 प्रवेष्टश्च कफोण्यां तु कूर्परः कफणिर्ण षण् ।
 प्रगण्डः कूर्परादूर्ध्वं प्रकोष्ठः कूर्परादवाक् ॥ ७२ ॥
 मणिबन्धो मणिः पाणिमूले पाणौ करः शयः ।
 पञ्चशाखास्तलो हस्तस्तर्जनी तु प्रदेशिनी ॥ ७३ ॥
 अनामिका तु सावित्री कनिष्ठा तु कनीनिका ।
 उयेष्टा तु मध्यमाङ्गुष्टस्त्वज्जुलोऽथाङ्गुलिः नियाम् ॥ ७४ ॥
 करशाखाऽथ करभो मध्यं मणिकनिष्ठयोः ।
 तीर्थानि हस्तावयवा नखरस्तु नखोऽस्त्रियाम् ॥ ७५ ॥

पुनर्भवः पाणिरुहो महाराजः पुनर्नवः ।
 खरूलः करजश्चाथ स प्रवृद्धः स्मराङ्कुशः ॥ ७६ ॥
 चपेटश्चर्पटस्तालः प्रहस्तः प्रतलस्तलः ।
 षट् ते तताङ्कुले हस्ते न्युब्जेऽस्मिन् प्रसृते करे ॥ ७७ ॥
 तौ संहतौ संहतलः सोऽञ्जलिः करभावपि ।
 प्रसृते तु द्रवाधारे गण्डूषश्चुलुकश्चुलः ॥ ७८ ॥
 पताकः कुञ्जिताङ्कुष्ठे संशिलष्टप्रसृताङ्कुलौ ।
 अक्लीबौ मुष्टिमुस्तू द्वौ सङ्ग्राहो मुचुटिः स्त्रियाम् ॥ ७९ ॥
 घण्टाङ्कुष्ठेन भिन्ना सा खेटकस्त्वर्धमुष्टिकः ।
 प्रदेशतालगोकर्णा वितस्तिः स्त्री यथाक्रमम् ॥ ८० ॥
 तर्जन्यादिभिरङ्कुष्ठे वितते विततैः सह ।
 अवटोमनहस्तः स्यात् सप्रकोष्ठं तताङ्कुलिः ॥ ८१ ॥
 दग्धद्वयसमात्रास्तु जान्वादेस्तत्तदुन्मिते ।
 व्यायामो न्यग्रोधो व्यासश्च भुजौ प्रसारितौ तिर्यक् ॥ ८२ ॥
 त्रिषु तु परे चत्वारः पौरुषमुद्दाहुपुम्माने ।
 गलो निगरणः कण्ठो गरो श्रीवा तु कन्धरा ॥ ८३ ॥
 शिरोधरावशुचिरा शिरोधिव्योपतिष्ठिका ।
 कम्बुश्रीवा त्रिरेखा सा शिरःपीठः कुकाटिका ॥ ८४ ॥
 घाटाऽप्यवदुरक्लीब उत्तमाङ्गं पुनः शिरः ।
 उष्णीषं शीर्षमक्षत्रं पुंसि मूर्धा च मस्तिकः ॥ ८५ ॥
 मुण्डोऽस्त्री मस्तकोऽप्यस्त्री मुखं तु वदनं घनम् ।
 तेरं तुण्डं वक्त्रमास्यमाननं च द्विजालयम् ॥ ८६ ॥
 ओष्ठस्याधस्तु चिबुकं चुबुकं चबुकं च तत् ।
 अधरस्त्वधरोष्ठः स्यादोष्ठे दन्तच्छदोऽपि च ॥ ८७ ॥
 दन्तवद्धं च तत्प्रान्तौ सृकणी दशनाः पुनः ।
 रदनाः खादना दन्ता दंशा मल्ला रदा द्विजाः ॥ ८८ ॥
 मध्यदन्ता राजदन्ता दंष्ट्रा तत्पाश्वर्योद्दियोः ।
 तत्पाश्वर्योः स्थिता दन्ता जम्भास्तालु तु काङ्कुदम् ॥ ८९ ॥
 रसझा रसना जिह्वा राजिः सूनाऽप्यधः स्थिता ।
 गण्डो गल्लः कपोलश्च तत्परा तु हनुर्न षण् ॥ ९० ॥

वक्रो नकुटकं घ्राणं घोणा नासा विघूणिका ।
 शिङ्गाणी नासिका चाथ धमनौ नासिकापुटौ ॥ ९१ ॥
 नासाप्रे दृष्टिबन्धोऽथ शिङ्गाणो नासिकामलः ।
 पिण्डूषः कर्णजमलः कर्णः शब्दग्रहः श्रवः ॥ ९२ ॥
 पैण्डूषोऽस्त्री श्रुतिः श्रोत्रं श्रोतश्च श्रवणं श्रवः ।
 पालिस्तु कर्णलतिका वेष्टनं कर्णशङ्कुली ॥ ९३ ॥
 ईक्षणं नयनं चक्षुरक्षिति लोचनमम्बकम् ।
 दृष्टिर्वक् चाथ न पुमांस्तारकाद्वणः कनीनिका ॥ ९४ ॥
 वल्गु पद्मम च दृग्लोमिन दृक्षदो वर्त्मवर्त्मनी ।
 बिडालको नेत्रपिण्डो दूषिका त्वक्षिंजं मलम् ॥ ९५ ॥
 ललाटमलिकं गोधिः स्त्री तत्प्रान्तौ तु शङ्कौ ।
 भ्रूफिलिकाऽथ शिरसः पृष्ठे नापितकोलिका ॥ ९६ ॥
 जडुले कालकः पिण्डुस्तिलके तिलकालकः ।
 तनूरुहं रोम लोम केशाः शिरसिजाः कचाः ॥ ९७ ॥
 वालाः कञ्जास्तीर्थवाहाः कुन्तलाश्च शिरोरुहाः ।
 कुञ्जितास्ते कर्कराला बर्बरा अलका अपि ॥ ९८ ॥
 ते ललाटे भ्रमरकाः कुरुला भ्रमरालकाः ।
 पर्यां स्याद्वल्लरीका भल्लर्यां भस्पटिः क्षुबः ॥ ९९ ॥
 केशकूटस्तु धमिङ्गः कबरी कर्परी समे ।
 चोचुस्तु वालकूर्चालः सीमन्तः केशपद्धतिः ॥ १०० ॥
 तद्रुनिथः सन्धितोऽथ प्ता जालिनी गरुडा जटा ।
 प्रलोभ्यं तु शिरस्य च शीषण्यं चामलाः कलाः ॥ १०१ ॥
 चूडा केशी केशपाशी शिखण्डी कमुजा शिखा ।
 बालानां सा काकपक्षः शिखण्डश्च शिखण्डकः ॥ १०२ ॥
 शमश्रु तु व्यञ्जनं चोटः समे शिङ्गाणशिङ्गिनी ।
 त्वक् स्त्री छदिस्तनुः कृत्तिः संछादन्यप्यसृग्धरा ॥ १०३ ॥
 रसस्तु घनधातुः स्यादात्रेयः षड्रसासवः ।
 मूलधातुरुव्हिसुतो महाधातुरसृकरः ॥ १०४ ॥
 रुधिरं लोहितं रक्तमस्त्रं क्षतजमासुरम् ।
 रक्तयं शोधयं मांसकरं रसतेजो रसोऽद्वम् ॥ १०५ ॥

आगेयं प्राणदं विस्त्रं वासिष्ठं शोणितासृजी ।
मांसं तु काश्यं क्रव्यं तरसं पलतं पलम् ॥ १०६ ॥
रक्तेजो रक्तभवं पिशितं कीनमामिषम् ।
मेदस्करं च मेदस्तु पलतेजः पलोद्भवम् ॥ १०७ ॥
विस्त्रमस्थिकरं स्नेहवरं गौतममित्यपि ।
अथास्थि कीकसं विङ्गं कललं कूरमाढिकम् ॥ १०८ ॥
कुलयं मेदोभवं मेदस्तेजो मज्जाकरं बलम् ।
भारद्वाजं श्वदयितं सारमङ्गातकर्कराः ॥ १०९ ॥
मज्जा स्त्री कौशिकं सूहमस्थितेजोऽस्थिसम्भवम् ।
अस्थिस्नेहो वीर्यकरो मज्जतेजस्थिनौ बली ॥ ११० ॥
रेतो बाजं वरं वीर्यं हर्षजं स्नेहु पौरुषम् ।
शुक्रं प्रधानधातुश्च धातवोऽभी नवाष्ट वा ॥ १११ ॥
तिलकं क्षेम गोर्दं तु मस्तिष्को मस्तुलुङ्गकः ।
पैशिर्मासलताऽथ द्वौ वृक्यौ पार्श्वगतौ गुडौ ॥ ११२ ॥
अस्त्री परीतदान्तं स्यात् कालखण्डं पुनर्यक्त् ।
गुलमः प्रीहा च डिम्बः स्यादष्टीला गर्भसम्पुटः ॥ ११३ ॥
अग्रमांसं तु हृदयं हृदसा त्वामिषो रसः ।
कङ्कालोऽस्त्री तनोरस्य करङ्कोऽप्यस्थिपञ्चरम् ॥ ११४ ॥
पार्श्वस्य वङ्किः पर्श्वस्त्री पृष्ठस्याश्च कशेवना ।
कर्परो ना करोटिः स्त्री कपालोऽस्त्री शिरोऽस्थनि ॥ ११५ ॥
शाखास्थि नलकं जानोरण्ठी स्यात् कूर्परस्य च ।
धमनी त्वीलिका नाली सिरा दोषप्रणालिका ॥ ११६ ॥
श्रीवायास्तु शिरा मन्या महास्नायुस्तु कन्धरा ।
नखारुस्तु स्नसा स्नावः स्नायवना सन्धिबन्धनम् ॥ ११७ ॥
लसीका लसिका रक्तसमांसविपाकजाः ।
पूयं तु कुणपं दूष्यं पुरीषं शमलं शक्त् ॥ ११८ ॥
उच्चारो विण्ण ना गूथो वर्चस्को मलमस्त्रियाम् ।
विष्टा चात्यथ लण्डोऽस्त्री विष्टा राजियुता दृढा ॥ ११९ ॥
प्रस्त्रावो देहवारि स्यान्मूत्रमेकाङ्गुलं च तत् ।
सृणिका स्यन्दिनी लाला मलं किङ्गं च न स्त्रियाम् ॥ १२० ॥

पितं मायुरंरि श्लेष्मा बलासः खेटकः कफः ।
क्षुत् स्त्री क्षुतः क्षवः पुंसि प्रतिश्यायस्तु पीनसः ॥ १२१ ॥
दवथुः परितापः स्याद् ग्लानिः स्त्री ग्लवथुः पुमान् ।
शोफोऽस्त्री शवथुः शोथः पादस्फोटो विपादिका ॥ १२२ ॥
स्फोटकः कीलको गण्डो विस्फोटः पिटका त्रयी ।
खसः पुमान् स्त्रियः कच्छूपामपामाविचर्चिकाः ॥ १२३ ॥
कण्डूकण्डूतिकण्डूयाः खर्जः कण्डूयने स्त्रियः ।
यद्मा यद्मः क्षयः शोषः कोठः कुण्ठं च मण्डलम् ॥ १२४ ॥
श्वित्रं श्वेतेऽत्र चक्रं तु ददुः स्त्री मुखजः पुनः ।
पुंहलोऽपि वरण्डोऽपि व्यङ्गो नीलं पृष्ठग्नुखे ॥ १२५ ॥
मङ्गस्तु सिद्धम् सिधमं च केशघ्नं त्विन्द्रलुपकम् ।
उद्गालो वस्थूद्गारौ वान्तिः प्रच्छदिका वमिः ॥ १२६ ॥
मिणिका वातसञ्चारो हिका हेका च हिकिका ।
उच्छ्वासरोधो योऽकस्मात् क्राथोऽसौ क्रथनं क्षणम् ॥ १२७ ॥
अश्मरी मूत्रकुच्छ्रं स्यात् प्रमेहस्त्वतिपूत्रतः ।
आनाहो मलविष्टम् उत्थानं तु मलस्त्रिः ॥ १२८ ॥
नातिभिन्नस्त्वतीसारो ग्रहणी स्त्री प्रवाहिका ।
गलगण्डो गण्डमालो रोहिणी तु गलाङ्गुरः ॥ १२९ ॥
गुलमः स्यादुदरग्रन्थिः सीवनीजो भगन्द्रः ।
शम्बूकावर्तं एष स्यात् त्रिदोषोत्थोऽथ पित्तजः ॥ १३० ॥
स्यादुष्ट्रीवकोऽथ स्त्री परिस्त्रावी कफोद्भवः ।
अर्शो दुर्नाम वृद्धिस्तु कुरण्डश्चाण्डवर्द्धने ॥ १३१ ॥
उपदंशो लिङ्गशोफ उदावर्तो गुदमहः ।
नेत्ररुक् कामला क्षीबं कुम्भः स्यात् सा महत्तरा ॥ १३२ ॥
श्लीपदः पदवलभीको गतिर्नाडीब्रणः पुमान् ।
अर्बुदो मांसकीलः स्यात् पृष्ठग्रन्थिर्गुदो गङ्गः ॥ १३३ ॥
सुपः कुक्कुट एकाङ्गमहश्च वरुणमहः ।
गजे ज्वरस्य नामानि सिंहे तोये च सोऽण्डिकः ॥ १३४ ॥
उष्ट्रे लसोऽभितापोऽश्वे व्याघ्रे पोतो गवीश्वरः ।
बिडाले कणकः पोत्रिण्यलसः छर्दनः शुचिः ॥ १३५ ॥